

Namiq Dəlidağlının “Əlliliyi”

...Öən ilin bir payız günü idi. Sumqayıtda küçədə rastlaşdıq. Namiq Dəlidağlı mənə bir “əllilik” verdi ki, “xırdalayım”: Hətta mənə çay süfrəsinə dəvət elədi, amma tələsdiyim üçün üzrxahlıq edərək, “əlliliyi” də cibimə qoyub getdim. İndi yadıma düşür ki, axı, o “əllilik” elə də qalır.

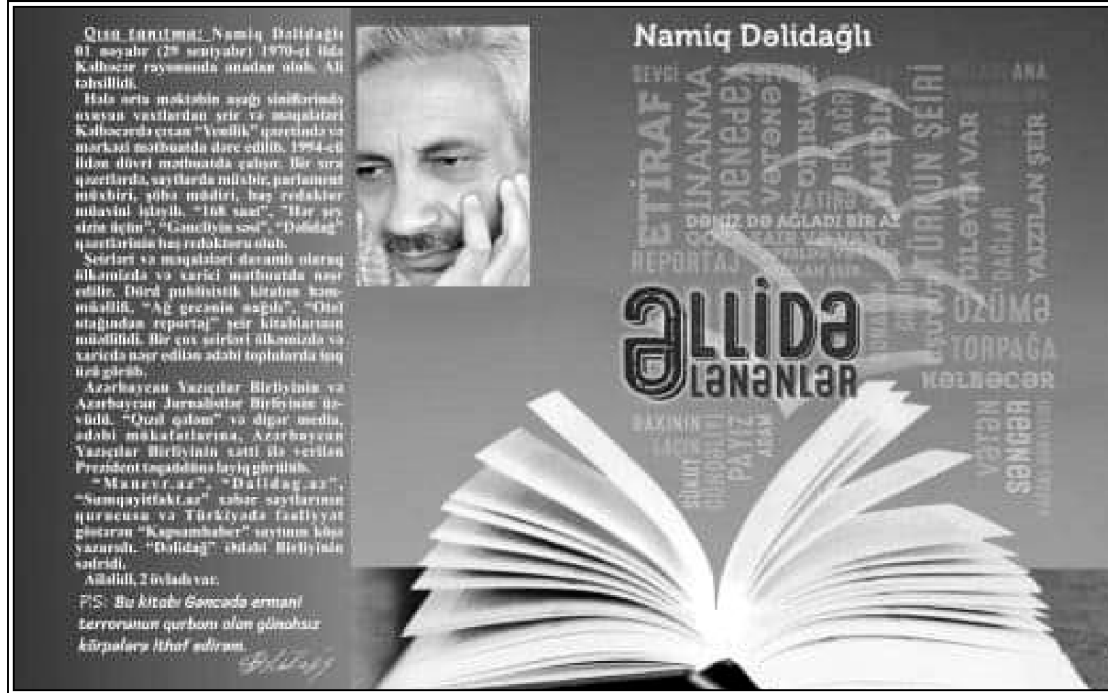
Fikirləşməyin ki, xəzinədar-filanam. Mən hara, pul xırdalamaq hara? Olsa-ol-sa, söz xırdalayaram. Elə söhbət də şair dostum Namiqin 50 yaşı üçün çap etdiriyi əl boyda “Əllidə ələnlər” kitabından gedir.

Onun kitabına ön sözdə filologiya üzrə fəlsəfə doktoru, dosent İlham Məmmədli yazır ki, Namiq Dəlidağlı bu gün ömrünün və yaradıcılığının ən yetkin dövrünü yaşayır. Ciddi söz adamı kimi tanınmasına baxmayaraq, heç vaxt qalın-qalın kitabları çap olunmayıb. Lakin o, balaca kitablara çox böyük mələbləri, mövzuları, insan duyğularını sığışdırır bilib.

Doğrudan da, Namiq təmərəz sevon deyil, sakit, elə mənim kimi, bəstəboylu “fağır”ın birisidir. “Çölümde mən kiçilirəm, içimdə dərdim böyüyür” deyən şair, təxəllüsündən də göründüyü kimi, Dəlidağlıdır, 27 il düşmən tapdağında qalmış sazlı-sözlü, qızıllı-misli Kəlbəcər elindəndir. Bəs, on illərcə “orda yad əlində ata məzarı” qalan, burda “ürəyinin başı üşüyən”, “düşmən gülləsindən çapılan qaya”lara görə ruhu “dəli haraylara köklənən, “sınıq pəncərəli, sınıq qapılı” evinin dərini çəken və ürəyi çat-çat olan şair nə boyda olmalıydı ki? Sumqayıtda hər birimizin ustad sandığımız Əsrəf Veysellinin “Orda uşaqlığım əsir düşübdü. Burda qocalığım xəcalət çəkdi” deyiminə uyğun bir tale yaşayan, özü demiş, neçə arzusu, diləyi “intihar olmış” şair necə sınıxmamalıydı ki?

Canı ağrıyan Vətən, gözü ağlayan Vətən. Sınıxdığını duydu mən sarılan otlarımdan, qorxub sənə boyununa sarılan otlarımdan...

Dağların yoncasını, nergizini, bə-

növşəsini qoyub şəhərin kaktusuna, liliyasına, xrizantemina möhtac olan şair təsəlli tapardımı?

Bezdim bu şəhərin küçələrindən, bezdim bu şəhərin asfalt üzündən, çıxıb kəndimizə getməyim gəlir, geriyə dönməyə üzüm nə gazir...

...Neçə il öncə yaxın dostumuz, şeir-sənət xiridarı Namis Şirməmmədli, Namiq Dəlidağlı və mən Sumqayıtda “Ana və uşaq” kafesində oturmuşduq. Ana uşağı kimiydik. İtirilmiş torpaqların, üzünü-gözünü doyunca güldürə bilmediyimiz analarımızın “dərd”ini çəkdik bir-iki saat. Namiq orda anasına yazdığı “Səni Kəlbəcəre aparammıram” adlı bir etiraf şeirini de oxudu:

Yanırsan, göylərə bülənddi tüstün, görürəm, çox vədə vurmuram üstün. Çəmənlər pərişan, çiçəklər küskün, qan töküür dağ, dərə, aparammıram.

Deyirəm, nə yaxşı ki, artıq bu həsrətə, nisgilə son qoyuldu. Torpaqlar işğaldan azad olundu, indi hamımız Kəlbəcəre, Laçına, Şuşaya getməyə səbirsizlənirik. Amma yurd həsrətinin, od-ocaq yanğısının izi əbədi qalıb şairin ürəyində. Yəniq yeri kimi, yara çapığı kimi. Onun şeirləri vətən ağrıları - vətən ağrıları ilə doludur. Hərdən adama elə gəlir ki, şair, deyəsən, məğlubiyətlə az qala barışmış da. “Vay dədəm, vay, biz hələ yaşayırıq”g Amma diqqətli baxanda bunun heç də belə olmadığını görürsən. Bu misralar məhz Nami-

qindir, axı:

Özü yıxılan ağlamaz, dur, çırp üstünü-başını, sil gözələrinin yaşını, yaşamağa öyrənginən, bu dövrən sevmir ‘naşını!’

və yaxud

Saxla o gedən qoşunu, yüyürüm mən də qoşulum—

Yeni hər şey qabaqdadır, yeni qoşun tezliklə irəli şığıyacaq, üzü dağlara çapacaq, qisası qiyamətə qoymayacaq qalsın. Hələ beş il qabaq Namiq Dəlidağlı Böyük Qayıdışımızın başlanğıcı olan Lələtəpədən, Cocuq Mərcanlıdan

üzünü Murova tərəf tutaraq demişdi:

Sən sağalmağının bir yolu, bir çəmi var, Sən yaralannın bircə məlhəmi var: Onun adı SAVAŞDI – onun adı QƏLƏBƏ...

Nə xoş bizlərə ki, bu “çəmi” tapmaq bəxtimizdə, qismətimizdə varmış. QƏLƏBƏ qəddimizi düzəltdi, belimizi dikəltdi. Şeirlərinin birində “Ümidim hələ də can verməmişdi” deyən şair imana, dinə gələr tə!

Namiqin yaradıcılığı qoşmalı, gərayılı dağlardan qut alsada, qaya misraların bel sütunundan maya tutsada, o gözəlliyi saxlamaq şərtiylə bir qədər müasir ruhludur. Yeni sırf ənənəvi olaraq qalmayıb, çağdaş çağırışlara uyğun tərzdə bəzi zərgər işləmələrini əvənlənib. Onun söz dəyirmanında fikirlər elə gözəl üyünür ki, dürlü-dürlü sözlər dad kimi, bərəkət kimi unluğundan gəlib tökülür. Burda Kəlbəcər nisgilli ilə dünyadan köçmüş böyük, unudulmaz şairimiz Məmməd Aslanın dəfninə yazdığı şeiri misal çəkmək olar:

Torpağa bir tabut söz basdırdılar, indi kəpənəklər sözə qonacaq, Anlar şirəsin sözdən çəkəcək, bu məzar söz adlı bar gətirəcək, çiçək bitirəcək, gül bitirəcək...

Şairin “Axtarıram”, “Xan Laçına gedə bilmədi Ağa Laçını”, “Şairləri soyurlar”, “Çaylar” və başqa şeirləri də bu baxımdan maraqlı yanaşmaları ilə seçilir.

...Beləcə, Namiq Dəlidağlının verdiyi “əlliliyi” axır ki, birtəhər xırdaladım. Xeyirli olsun!

**Əli Nəcəfxanlı
Əməkdar jurnalist**